

אור פני מלך חיים

קשרם הפלאי של רועי החסידות לדורותיהם לדמותו המאירה של רבינו רבי חיים בן עטר זי"ע בעל האור החיים הק', ולספריו הקדושים * 'לאור באור החיים'

מאז ומקדם רחש ליבם טוב של רועי החסידות מראשית יסודה על ידי מחוללה אור שבעת הימים הבעל שם טוב הק' ועד לימינו אנו – לדמות רבת האנפין הפלאית והנשגבה של רבינו האור החיים הק'. כשראייתו מוכחת עליו דבריו הקדושים המפוזרים בין בתרי ספרי החסידות לרבבות. אכן, כשנעיין במשנתם נמצא כשהם באים בפילפולא חריפתא במשנתו לעומקה ולרחובה כשפעמים הם באים בארוכה ופעמים בקצרה, כשמטרתם להנחיל מורשה לבית ישראל מבארו של רבינו - באר מים חיים. במקבץ זה אמרנו לבוא אחר המלך לשפוך אור יקרות מקשר עליון דאורייתא אהבת עולם אשר רחשו בני היכלא קדישא תלמידי מרן הבעל שם טוב הק' וההולכים עימו במחנהו בשבח החיים שבתו של רבינו כשאלו ואלו מכל חצרות הקודש בפאר מסלולים להעריצו להקדישו כי פי ה' דיבר בו ורוח ה' הייתה עימו.

באמת אמרו, כי דוגמת אור יקרות המפציע להאיר שקודם בואו מכים זהרורי אורו בהארה, כן טרם התגלותה של תורת החסידות על ידי מרן הבעש"ט הק' כבר מצינו נביאים שנתנבאו בסיגנון אחד קודם לו – בפתגמין קדישין המקבילות אחת לאחת לרעיונות תורת רועי החסידות, כשאחד מן הדוגמאות לכך היא ספרו של רבינו האור החיים הק' הספוג בהדרתו באוצרות לרוב התואמים להפליא את דרכם של תלמידי הבעש"ט הק' וההולכים בדרכיו¹, היא גם הנותנת לחיבתם הגדולה של תלמידי הבעש"ט לרבינו ולספריו, בהיותם מקבילים בדבריהם ליסוד החסידות ושורש העבודה התמימה.

אור שבעת הימים הבעש"ט הק' זי"ע

אורו של רבינו - אור חיים בהיותו אור רוחני לא חלה עליו מגבלות הטבע ואורו הבהיק למרחקים, אור שבעת הימים אשר היה איתן מושבו במעזיבו² אותה איווה למושב לו, ראהו ושבתו ויספר גדולתו ויקרתו.

על קשר עליון שבין הצדיקים העד העיד תלמידו הקרוב של רבינו פאר יהדות המזרח מרן החיד"א זי"ע³ א בספרו שם הגדולים (מערכת ספרים, אור החיים) וזה לשונו: 'פירוש התורה להרב המופלא חסידא קדישא מ' חיים נ' עטר ונדפס בוויניציא סביב לחומש עם תרגום ורש"י. ושמענו כי עתה בפולוניה הם מחשיבים אותו הרבה ונדפס עוד שני פעמים ונתעורר זה על ידי שהרב החסיד קדוש מורינו הרב ר' ישראל בעל שם טוב הגיד גדולת נשמת מהר"ח הנזכר'.

באותה הענין, נאה יהיה לציין מה שכתב בספר מסעות ירושלים ששמע מפי קודשו של הרה"ק המנחת אלעזר ממונקאטש זי"ע שאמר בשם הרה"ק ר' יחזקאל משינאווא זי"ע, וז"ל: 'בענין מה שהאשכנזים מחשיבים את האור החיים הק' יותר מאחינו בית ישראל הספרדים, הוא מחמת עדותו של מרן הבעש"ט זי"ע. ובספר 'מלכי רבנן' מביא 'ששמע מאשכנזים שהשתדלו להדפיס ספר אור החיים על התורה כשלושת אלפי פעמים, כי כל האשכנזים חובבים ספר אור החיים ועונדים אותה עטרה בראשם'.

המופרסמות אין צריכים ראייה, מה שכתב הרה"ק ר' יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע בספרו (נתיב מצוותיך שביל אמונה א אות ט) בטעם דביקותם העליונה של הני תרי צדיקאי והא לך לשונו: 'ורבנו הק' אור החיים, אמר עליו מרן הבעל שם טוב שנשמתו מרוח דוד דאצילות, ובכל לילה שמע תורה מפי הקב"ה, ורוב קדושתו אי אפשר לכתוב והיה מיורדי המרכבה וגילו נשמות ומדריגות רוח הקודש באמת, ומרן הקדוש (הבעש"ט) היה נפש דוד דאצילות והיה רוצה שיתקשרו ביחד נפש רוח ויתגלה הנשמה וחייה דאצילות, ויהיה הגאולה השלימה'. (ועיין בזה מה שנכתוב לקמן).

תלמידו של הרה"ק מקאמרנא - הרה"ק ר' יהודה צבי מסטרעטין זי"ע אומר בשינוי מעט מלשון רבו בהאי גירסא: 'האור החיים הק' והבעל שם טוב הק' אחד מהם היה נפש דוד ורוח שלמה, והאחר, נפש שלמה ורוח דוד, ולכן שורה אהבה עזה ביניהם למרות שלא התראו מעולם. אם היו נפגשים, הייתה מתאחדת נפש דוד עם רוחו, ונפש שלמה עם רוחו, ולכן עכבו זאת משמים כי לא באה עדיין עת הגאולה'.

בספר סגולת משה מסופר, כי פעם אמר הבעש"ט הק' לתלמידיו: 'דעו לכם כי ת"ל אני מקדים מכל הצדיקים שיש בדור זה כי בכל לילה שאני עושה עליית נשמה במתיבתא דרקיעא כדי ללמוד רזין טמירין וחיידושין דאורייתא, בחזירתי משם בירידה, אני רואה שאר צדיקים שהם עולים וכל כמה שהם משתדלים להקדים את עלייתם לי, אינם יכולים להגיע אלי כי אם בירידתי - שאז יכולים המה לעלות, אך המערבי, היינו, יש צדיק אחד בארץ וזה שמו אשר יקראו לו חכם ר' חיים כמו"ה משה בן עטר, הוא מקדים ממני עלייתו למעלה וכל מה שאני משתדל ומזרז עצמי להקדים לו אני יכול, כי בירידתו פוגע בי בעת עלייתי'. וכן הביא אותו זקן הרה"ק ר' דב בער מליובוויטש זי"ע המכונה האדמו"ר האמצעי במאמריו (פרשת ויחי) כדברים האלה: 'הבעל שם הק' אמר על רבנו, כי תמיד היה מוצאו שהקדימו והוא מצוי כבר בהיכלו של משיח, לא שהוא גדול ממני אמר, אלא מפני שהוא קל ברגליו יותר ממני, כי בהעליותי לעולמות עליונים בכל היכל שאני נכנס אני ששומע שזה עתה היה כאן האור החיים'.

ראש החסידים בממלכת קוברין הגה"צ ר' משה מידנר זצ"ל ממנחילי מורשה היה אומר: 'ג' דברים סח אור שבעת הימים על רבנו האור החיים הק' ואלו הם, ראשונה שהוא חכם גדול, שני לו שהוא ניצוץ של משיח ושלישי לו שהוא בעל בכי'. עוד המשיך ואמר הבעש"ט 'ראיתי יושב על כסא בהיכלו של משיח ומעיין בספרו, ודרכו קרובה לדרכינו'.

על פי המסורת המקובלת במקהלות חסידים אמר אור שבעת הימים הבעל שם טוב הק' על רבנו 'שכל דבריו נאמרו על פי רוח הקודש'.

ר' משה שלמה וויס המכונה ר' משה גבאי - בטלן זצ"ל כשביקשו ממנו פרחי הצאן שהסתופפו תדיר בצילו לשמוע מהוד קדומים - היה נענה ואומר מדביקותו בספה"ק 'אור החיים': 'וכי לא די לנו במה שהפליג מרנא הבעש"ט מגדולתו אשר לא שמענו עוד על איש כן'.

החלק הידוע ביותר מקשרם הרוחני והטמיר של רבנו והבעש"ט הק', הוא רצונו העז של הבעש"ט הק' לבוא בשערי ארץ הקודש ולפגוש את רבנו בסוכרו כי על ידי כך יצליחו שניהם להחיש את ישועת ישראל ולהביא לציון גואל, נדמה בחוש כי על זה הייתה כוונתו של הרה"ק מקאמרנא בכותבו 'והיה רוצה שיתקשרו ביחד נפש רוח ויתגלה הנשמה וחייה דאצילות, ויהיה הגאולה השלימה'.

מראשית כזאת נודיע, כי על כל דברי הימים אלו הפלגת הבעש"ט הק' לארה"ק, פגישת הרה"ק ר' גרשון מקיטוב זי"ע עם רבנו וכל מה שיובא פה בכתובים, כבר נשפכו בעבר נהרות של דיו לברר אמיתותם של דברים ודיוקם כשאלו מצדדים כי אמת נכון הדבר, ואלו מנגד יעמדו כי טעיות של

ממש נפלו ברשימות כותבי קורות העיתים, לא באנו לקבוע במסמרות נטועים את אמיתות ונכונות הגירסאות ומה גם כי בכל עובדא יש שנים ושלושה נוסחאות אלא להביאם למען נשכיל להבין שגב רעותם של הני תרי עמודי עולם.

בטרם נקדים אודות פגישתו של הרה"ק ר' גרשון מקיטוב זי"ע עם רבנו, נקדים את שאמרנו לעיל, כי יש שחלקו כלל וכלל על קביעה זו שפגש הרה"ק את רבנו כשטענתם בפיהם כי הדבר אינו עולה בקנה מידה אחת לכשנחשב את ימי שני חייו של רבנו וזמן עלייתו של ר"ג מן הגולהⁱⁱ. אך מנגד, גם נאמנים עלינו לדברי רבותינו שהעידו לאמר כי היו היה דבר זה.

בטרם נסע ר"ג מקיטוב ארצה, הזהירו הבעש"ט כי לא יגלה את זהותו הפנימית לפני רבנו טרם שיעמוד הוא על טבעו ויתזהה על קנקנו, עוד המשיך הבעש"ט ויאמר לו, דע לך, כי יש לו לרבנו שני ישיבות לתלמידים האחת ללימוד תורת הנגלה ואחת ללימוד הנסתר, השתדל מאוד שיקבלך כתלמיד מן המניין בישיבתו ללימוד תורת הסוד עת מגלה הוא סוד נסתרים מכבשונו של עולם. בהגיע ר"ג ארצה מיהר להוליך רגליו לישיבתו של רבנו ללימוד נגלה, אך שומרי הפתח, הלא המה התלמידים, לא הניחו לו לבוא בשערי הישיבה באומרם, כי יש עליו להקדים ולשאול רשות מרבה בכדי לזכות להימנות על בני היכלא קדישא, סר ר"ג לביתו נאווה קודש של רבנו וביקש ממנו לבוא בסגל תלמידיו, שאלו רבנו לשמו ולמוצאו, נענה ר"ג והשיב כי ממחוז פודליה מוצאו וערגה נפשו ליצוק מים על ידו בישיבתו, קיבלו רבנו לאחד מתלמידיו לבוא ולשתות ממימיו הזכים. כעבור זמן מה התעורר ר"ג לשאול את חבריו מספסלי דבי מדרשא שסבבו לו אודות ישיבת הסוד של רבינו היכן היא, ויהי כמתעתע בעיניהם ויאמרו לו, למיטב ידיעתנו אין לו לרבנו ישיבה נוספת בלתי אם ישיבתנו זו ולא ידענו מהיכן לך זאת, משראה ר"ג כי כך הם פני הדברים, הבין בליבו כי בטח אין הדבר מסור אלא לצנועים ואין הדרך פתוחה לכל המבקש לבוא בסוד ה' ליראיו דייקא וחבריו מספסלי דבי מדרשא כלל אינם מודעים לישיבתו הנוספת של רבנו, בפניא מעלי דשבתא טרם פרשה השבת כנפיה על ישראל, ראה ר"ג את הזמן כמסוגל ופנה אל רבנו כשמשאלתו בפיו לבוא ולהסתפח בנחלת ה' בישיבתו ללימוד תורת הסוד. תמה רבנו למשאלתו ושאלו, מי גילה לך רז זה, שלי ישיבה ללימוד תורת הסוד. השיב ר"ג, גיסי רבי ישראל בעל שם הוא זה שגילה לי, ופקד עלי טרם עלותי ארצה שאראה למצוא את מושבי בישיבתו של רבנו, להפתעתו של ר"ג השיב לו רבנו 'לא ידעתי מיהו זה אשר אתה סח עליו ומעולם לא שמעתי עליו'. למרות זאת מהיות ורואה אני בך ככלי מחזיק ברכה תוכל לבוא ולהימנות בין תלמידי בישיבתו ללימוד תורת הסוד.

ביום בו נתלו המאורות ברביעי בשבת באותו השבוע, בא ר"ג לישיבת הסוד של רבנו וביקש להיכנס אולם שומר הפתח מנעו מלבוא באומרו כי רבנו ציווהו לבלתי יכנס לפניו יען שלא שימש חכמים. לא התמהמה ר"ג ותיכף ומיד גמר אומר בליבו לבוא ולשמש את רבנו. בזמן הקצר בו היה ר"ג בצל רבנו, הספיק להיוודע למנהגו של רבנו להחליף את בגדיו בכל פעם עת היה נפנה לצרכיו, ראה את המציאה ונפל עליה, הלך הרה"ק תיכף ומיד כשבגדי כבוד לו תחת ידו לביתו של רבנו לשמשו בשימוש חכמים על ידי הבאת בגדים חדשים כמנהגו, קיבל רבנו את מנחתו מידו והתיר לו להיכנס בשער ה' בישיבתו אך לא הוסיף דבר עימו מעניין זה. לא חלפו אלא ג' ימים וביקש ר"ג שוב להיכנס לישיבה כמקדם, אך גם הפעם נשנה הדבר ועצרו שומר הפתח מלכת באומרו, כי רבנו ציווה עליו שלא יכניסוהו וסתם ולא נתן טעם לדבריו. מיהר ר"ג אל רבנו ושאלו לפשר הדבר, פנה אליו רבנו בנימת כעס, מדוע לא אמרת לי טוב? עמד ר"ג מן הצד ולא הצליח לרדת לסוף דעתו הקדושה, פנה אליו רבנו, כאשר אמרת לי כששאלתיך מניין לך כי יש לי ישיבה ללימוד תורת הסוד, השבת לי כי גיסך ר' ישראל בעל שם גילה לך זאת ולא אמרת בעל שם טוב ומשום כך לא הכירתי, כאשר השתמשתי בך בשימוש חכמים, התעוררה מידת הדין לפגוע בי על

שמעלתי בקודש להשתמש בכך שהנך גיסו של צדיק נשגב זה, גיסך מרן הבעל שם טוב הוא זה שעמד בפרץ והליץ עלי זכות כי לא ידעתי על רום חשיבותך, כי את ר' ישראל בעל שם טוב ידעתי מעולמות העליונים, ועתה, כיון שיש למר רבי גדול כזה כרבי ישראל בעל שם טוב שוב אין לך צורך לבוא לישיבתי כי הכל גלוי וידוע לפניך.

מעניין לעניין נציין את המובא בספר זכרון טוב להרה"ק ר' יצחק מנעשכ"ז זי"ע, שהרה"ק מקיטוב שוחח פעם עם רבנו אודות גיסו הבעש"ט הק' ויען ויאמר לו רבנו 'ידעתי אותו ושמנו ישראל'.

עוד בשנת תצ"ה חפץ הבעש"ט הק' לעלות לארץ ישראל יחד עם גיסו הרה"ק ר' גרשון מקיטוב זי"ע, אך סיבות שונות עיכבו את השנים והם נאלצו לדחות את מבוקשם לזמן מאוחר יותר, כשבע שנים מאוחר מכן בשנת תק"ב ראה הבעש"ט הק' ברוח קודשו כי רבנו עומד להגיע אל ארץ הקודש ועז היה חשקו להצטרף ולבוא אל ארץ הקודש ולפגוש את רבנו פנים בפנים ולפעול יחדיו להחשת הגאולה השלימה, שלח הבעש"ט הק' את גיסו ותלמידו הרה"ק ר' אברהם גרשון מקיטוב זי"ע לפניו, בחינת 'ואת יהודה שלח לפניו' (בראשית מו כח) כשהוא מבקשו לשאול את פי רבנו היצליח במשימה אותה רוצה הוא ליטול על עצמו לבוא בשערי הארץ ולפוגשו פנים בפנים אם לאו. בא רבנו בתשובה אל הבעש"ט לשאלתו בשאלה, האם כשעייל כבודו בלא בר בפמליא של מעלה רואה הוא את כל צורתי או שמא לא. שיגר אליו הבעש"ט את תשובתו בכתובים לאמר, כי את רוב גופו זוכה הוא לראות, אך את עקביו אכן הוא אינו רואה. הורה לו רבנו לבלתי יטריח עצמו לצאת למשא לפוגשו, יען לא יזכה לראותו ולחון את פני הארץ כי עדיין לא באה השעה היעודה לכך. בזריזות שיגר הרה"ק מקיטוב איגרת קודש לגיסו הבעש"ט הק' לבלתי יטריח עצמו ולילך למסעו, אך מן השמים סובבו כי האיגרת לא הגיעה ליעדה ונעלמה אי שם בתהום הנשיה, הבעש"ט הק' שלהוט היה לפגוש את רבנו ולא ראה את תשובתו של רבנו, שם לדרך פעמיו ויצא אל פני הארץ אשר עיני ה' עליה תמיד.

יצא הבעש"ט לדרכו אל פני ארץ הקודש כשהוא מלווה בבתו הצדקת מרת אדל ע"ה ובתלמידו ר' הירש (צבי) סופר זי"ע, כמנהגם של אנשי אמונה לא הליץ הבעש"ט הק' מעות בבגדו בעוד ליל והיה מחלק הכל מידי יום כשהוא שם על ה' מבטחו כי יתן לו מזונו הנצרך לו מידי יום ביומו מידו הרחבה והמלאה. בהיות שידע הס"מ כי כשיפגשו ראשי אלפי ישראל הבעש"ט הק' ורבנו יחדיו נחרץ דינו להאבד מן העולם, הטיל את כל כובד משקלו על הבעש"ט הק' לבל יצליח במשימתו ובנסיעתו - להיות הצדיקים אחד אל אחד ולבער הרע מן העולם, תיאורים רבים יש על מסעו של הבעש"ט הק' אל פני ארץ הקודש ונציגה את הנוסחא המקובלת בפי כל כפי שהביא במתק הרה"ק ר' יצחק אייזיק מקאמרנא (שם) מבעלי המסורה הנודעים של קורות החסידות וזה לשונו: 'הבעש"ט) מסר נפשו ונסע בימי החורף, ובחג הפסח היה בעיר סטמבול (איסטנבול) ושם עשה נוראות ונפלאות עד שנשמע בבית הקיסרⁱⁱⁱ, והיה מה שהיה והוצרך לברוח בספינה, ואמרו לו מן השמים שיחזור, ולא רצה. ולקחו ממנו כל המדרגות, אף תורתו ותפילתו, עד שלא ידע לומר מבתוך הסידור (משום) שלא הבין האותיות. ואמר, מה בכך, אסע אל הארץ ואבוא אל הצדיק אור החיים הקדוש לארץ הקדושה. וקיבל הכל, עד שנשברה ספינתו ובתו הצדקת אדל טבעה בים, ותצעק, אב הרחמן היכן אתה שאתה רואה בצרתי ומרוב צערו וצרתה וגם שנסתלקו ממנו המדרגות וכל הקדושה, בא אליו הס"מ ימ"ש ואמר לו מה שאמר, וכשראה שצרתו צרה גדולה שבאה נפשו עד שאול, אמר שמע ישראל וכו' רבון העולמים, אני חוזר לביתי. ותיכף בא אליו רבו המובהק אחיה השילוני הנביא והראה לו היכן היה, וברגע הביאו בחזרה לקושטא ומשם נסע תיכף לביתו'.

הרה"ק ר' ישראל מרוז'ין זי"ע היה מספר את סיפור נסיעתו של הבעש"ט בשינוי מעט, שכשהלך הבעש"ט הק' עם בתו היחידה אדל על גבי הספינה בים, באה רוח גדולה וחזקה, והספינה חשבה

להשבר, עד אשר הוכרחו להפיל גורלות, את מי ישליכו לים להקל מעל הספינה ויפול הגורל על בתו להשליכה לים. ובאותה העת בא לבעש"ט הק' אחיה השילוני הנביא, אשר היה רבו ויאמר לו, הלא הוריתך מאז את השמות אשר תזכיר בעת צרה ומדוע לא תזכירם להינצל מזעפו של ים, ויען לו הבעש"ט כי לא הודיעו לו מן השמים מקודם את הצרה אשר תבוא. הכל מודים כי הבעש"ט היה בסכנה עצומה וספינתו נשברה בים וכפי שכתב הרה"ק התולדות יעקב יוסף זי"ע עלי ספרו (תולדות יעקב יוסף ליקוטים): 'כשהלך בנסיעה הידועה, הראה לו רבו במקום זה היה מרומז הנסיעה, שהיו נוסעים ישראל במדבר, וכל נסיעת האדם מרומז בתורה וכו', וכן כשנשברה לו הספינה והיה בעצבות גדולה, ובא רבו (הוא, כאמור, אחיה השילוני) הידוע לו. בקרב חסידי חב"ד נהוג לחגוג עד היום הזה בחג הפסח סעודת הבעש"ט זכר לנס הגדול בו ניתנה נפשו של הבעש"ט לשולל בעת שהתגרה בשטן לבוא ולפגוש בהיכל המלך את רבנו האור החיים הק'.

כאמור, בחודש בערבי פסחים של שנת תק"ג דרכה כף רגליהם של הבעש"ט הק' ומלוויו בעיר איסטנבול שבתורכיה שהייתה לשער לבוא אל פני ארץ ישראל באותם הזמנים, באותה העת התבטא הבעש"ט אל שומעי לקחו שם בתורכיה ואמר 'כעת נכנס משיח בן יוסף לירושלים', כשכוונתו אל רבנו שבא להתגורר בירושלים זמן קצר לפני כן.

הרה"ק ר' לייב שרה'ס זי"ע משישים הגיבורים סביב לו למרן הבעש"ט הק' סיפר, כי כשהיה הבעש"ט באיסטנבול השתטח על קברו של הגה"ק ר' נפתלי כץ זצ"ל בעל 'סמיכת חכמים' שאף הוא איוותה נפשו לבוא אל פני ארץ הקודש ולא הספיק למלא משאלתו כי לקח אותו האלוהים בעודו בניכר ושם מנוחתו כבוד לדעה מה יעשה לו, ויהי בחזיון הלילה נגלה אליו ר' נפתלי כץ והזהירו כי באם לא ישוב מיד אל ביתו יהא גורלו כפי שאירע לו שימות בארץ נכר כי לא יבוא לראות ולחונן פני הקודש. זה היה מעשה בחולו של מועד ובו ביום לא התמהמה הבעש"ט הק' וישוב להפליג באוניה חזרה למקום מושבו שבמעזיבז.

אף הוא מן המפורסמות ביותר היא מה שקונן הבעש"ט הק' על רבינו עת ידע כי הסתלקה נשמתו וישבה לה בגנזי מרומים, באותה העת רעווא דרעווין אישתכח – שבת במנחה, נטל הבעש"ט הק' את ידיו על הפת ליסב בסעודתא דמהימנתא כשלפתע היו פניו להבים, והוא שינה לראשונה מקפידתו לשוחח בשבת קודש אך ורק בלשון הקודש כשהוא אומר בלע"ז 'כבה נר המערבי'. האריות שבחבורה לא ירדו לסוף דעתו והוא נאות לפרש להם, רואה אני כי האור החיים הק' - הנר המערבי השיב את נשמתו ליוצרה, וזאת מניין לי, כי בקבלה אצלי, שיש סוד בטעם נטילת ידים הידוע רק לחד בדרא, כל ימי עד הנה מה השתוקקתי לדעת אותו, אך מן השמים נאמר לי כי סוד זה מסור כבר בידיו של האור החיים הק' ומשכך לא יוכלו למלא את מבוקשי, כשנטלתי את ידי הרגשתי בטעם הכמוס, ומהאי טעמא יודע אני כי כבה הנר המערבי האור החיים הק' ^{iv}.

הרה"ק ר' פינחס מקוריץ זי"ע

הרה"ק ר' פינחס מקוריץ זי"ע חיבב למאוד את הספר אור החיים הק' ומפיו נשמעו תוצאות חיים שבחים עד אין מספר בשבח הספר ומחברו הק', תחת אחד השיחים גילה הרה"ק טפח וכיסה טפחים מדביקותו הגדולה בספרו של רבנו וחלקו בזה ואמר כי 'הוא זה שגילה את האור הגדול הגנוז בספר הקדוש, ומני אז שהוציא כאור תעלומה את קדושת הספר, התחילו ההמון להגות בזה', מסופר, כי פעם התאזר הרה"ק בגבורה ופתח ואמר 'ברור לי הדבר כי פירוש האור החיים הק' הוא אחד מע' פירושיה של התורה'. בהזדמנות נוספת זכו הסובבים לו לשמוע את דברו כשהוא אומר 'אף את הפירוש הפשוט בספר אור החיים נשכיל להבין אך ורק כאשר יבוא משיח צדקנו והוא יאלפנו בו בינה'. ובספרו ספרן של צדיקים אמרי פינחס^v איתא שאמר בסגולת ספרו הק' של רבנו 'גדול כוחו של ספר אור החיים, שפעמים קשה לאדם להטמין את עצמו מיד בספר

שהוגה בו ולמצוא שם את השי"ת, לא כן הוא ספר אור החיים אשר דוגמת הזוהר הק' די להגות בו קימעה וכבר אפשר למצוא תוכו את כבוד ה' הגנוז בו'. ישנו בנותן טעם להביא אף ממילין סתימין עת גילה סוד נסתרים בשבח נשמת רבנו באומרו 'שכשם שר' שמעון בר יוחאי היה משיח בדורו כן גם רבנו האור החיים היה משיח בדורו^{vi} ולכן גדול כוחו כמו הזוהר הק' שביכולתו לטהר את הנשמה^{vii}.

את הפלגתו הגדולה לספר נלמד אף מן דא ממה שסיפר הרה"ק ר' יעקב שמשון חודורוב מבאפלי זי"ע חתן הרה"ק ר' ישראל שלום יוסף ממעזיבז' זי"ע ששמע מפי אביו - זקינו הרה"ק ר' פינחס מסאלוויטא זי"ע, מעשה בהרה"ק ר' צבי זי"ע בן מרן הבעש"ט הק' שהיה שרוי בנפילת המוחין זמן רב מאוד והתעצב מאוד לליבו על כך, ויסע לתור לו מנוחה אצל כמה מתלמידי אביו זי"ע שיפעלו למענו, ולא הצליחו להועיל לו, כאשר בא לפני הרה"ק ר' פינחס מקוריץ זי"ע נתן לו גם איזה עצה, וכמעשהו בראשונה אצל צדיקי קמאי כן היה מעשהו גם אצל הרה"ק מקוריץ שלא הואיל לו העצה מאומה, נענה ואמר הרה"ק מקוריץ לרעו הרה"ק ר' יעקב שמשון משפיטווקא זי"ע שנדמה בעיניו, כי מה שיש לו להרה"ק ר' צבי נפילת המוחין, הוא מפני שהוא בעל חוב גדול, בטוחני אמר הרה"ק כי באם נאסוף עבורו מעות כסף לבל יהיה שרוי בלחץ זו הדחק ירווח לו ויוכל עמוד במדרגותיו הרמות, מבלי ריווח להתבונן נסעו הרה"ק מקוריץ ושפיטווקא לאסוף עבורו מעות ונתקיים בהם תיכף לתלמידי חכמים ברכה (ברכות מב.) שעשו פרי בעמלם וסכום כסף רב היה תחת אמתחתם, בשמחה של מצוה מסר הרה"ק מקוריץ את הכסף להרה"ק ר' צבי ואכן מאז באה אליו הרווחה ששבו לו כוחותיו למוחין דגדלות כבראשונה. כשהיו במסעם בטשערין, באו הרה"ק מקוריץ ומשפיטווקא לאכסניא להשיב נפשם, ויהי מיד אך כאשר נכנסו תחת קורות בית האכסניא, אמר הרה"ק מקוריץ לרעהו משפיטווקא, 'רואה אני אור גדול המאיר בבית זה ולא נודע לי מה הוא'. ביקש הרה"ק מקוריץ לשוחח עם בעל המקום לדעת מה זה ועל מה זה ונוכח לראות שאיש פשוט היגע בעבודת כפיים לפניו ולא עליו חלה ספיקו הטהור, לא הרפה ממנו הרה"ק ושאלו, האם יש לו ספרי קודש בביתך, מיהר האכסניא אל ארון צדדי שניצב בפני החדר כשהוא מראה להרה"ק את סידורו הפשוט בו הוא שופך שיח לפני שוכן מרומים ואת ספר התהילים בו הוא מהלל לה' על חסדיו ומבקשו על לעתיד כי יטיב ה' עימו, שאלו הרה"ק האין לך חומש בביתך, היזכר נא, אכן, השיב בעל האכסניא ואמר, אמת הוא כי יש לי בביתי אף חומש, בזריזות עלם רץ האכסניא ומסר לידי הרה"ק את החומש שברשותו שהיה משולב בו על הדף את פירושו של האור החיים הק' אשר באותה העת לא היה עדיין בנמצא כל כך, נהנה ונענה הרה"ק בשמחה והראה לרעו משפיטווקא את החומש כשהוא מפטיר, 'אכן, על זה היית כוונתי כאשר אמרתי כי אור גדול זורח מבית זה'. לא זזו משם קדושי עליון אלו, עד שרכשו מידי אותו אכסניא את החומש בכסף מלא, הוסיף ואמר ר' יעקב שמשון חודורוב מבאפלי, 'זכיתי אני וראיתי בעיני את החומש הנ"ל שנפל בירושה אצל סבי, והיה אותו חומש חביב עליו ביותר'. עוד יש בספר אמרי פינחס מקבץ תורתו של הרה"ק מקוריץ: 'כאשר חלה בנו והיה צריך לעורר רחמים בעדו, קיבל על עצמו ללמוד בכל יום דף אור החיים בחומש הגדולים של דפוס זאלקאו'. ועוד משם שאמר בקדושת הספר: 'ספר אור החיים הוא סגולה לשמירה בבית ישראל'. יתירה מזו הפליג בהזדמנות נוספת ואמר 'לא רק שביכולת הספר הקדוש הזה לשמור את ביתו של איש מפני הרעה, אלא די בספר אחד של אור החיים הנמצא בעיר שיגן ויושיע בעד כל יושבי העיר להושיעם מכל פגעים רעים'.

על הפלגתו הגדולה בכח העצום שגנו רבנו בספרו נלמד מן הדא, מעשה בשד"ר שבא מארץ הקודש לסאלוויטא העיר הגדולה לאסוף מעות קופת רמבהע"ן עבור עניי ארץ הקודש שחיו חיי דחק ולחץ בעניות משוועת, ואשתבוחי קא אשתבח בנפשיה שצאצא הוא לבעל האור החיים הק', אמרו לו בעלי הדפוס המפורסם של סאלוויטא (שהיו נכדי הרה"ק ר' פינחס מקוריץ זי"ע) כי אין

הם מאמינים לדבריו, ואף שאין בידם להוכיח לו לאמר כי לאור החיים לא היו צאצאים עקב המרחק הגיאוגרפי הרב ביניהם, מכל מקום ידוע בידם כי כאשר בא לידי זקנם הרה"ק מקוריץ פירוש האור החיים חיבקו ונשקו והראה לעין כל את חיבתו לספר, ובאותה עת אמר, 'רואה אני כי למחבר הקדוש הזה לא היו בנים, דומני כי גם בנות לא היו לו, יען כי את כל כוח המוליד שלו הניח בתוכי ספרו', וספיקו של זקננו ודאי הוא אצלינו סיימו ואמרו.

מעשה במדפיס שענה לשם אשר שהדפיס את ספרו הק' של רבנו אור החיים, ולא הייתה דעתו נוחה ממה שפירש רבנו בפירושו על הפסוק 'כי יהיה בך אביון וכו' מאחך האביון' (דברים טו ז) 'וגמר אומר מאחך האביון, פירוש, מסיבת אחיך האביון הידוע שיעריך אדם בדעתו שהמעשה הוא לתכלית דבר זה של משיח ה' שמו חיים'. והשמיט את התיבות האחרונות 'ושמו חיים'. משהובא החומש לפני הרה"ק מקוריץ שלח לקרוא לפניו את המדפיס לשואלו לפשר הענין, משבא לפניו התאזר בעזות ואמר, לא הייתי מסוגל להשלים אם כך שכותב רבנו על עצמו שהוא המשיח בזה שכתב ששמו של המשיח הוא חיים ומשכך השמטתי זאת מן הספר, לא הגיב הרה"ק דבר אלא דפדף בחומש שהיה פתוח לפניו לפרשת נשא בפסוק 'ואמרה האשה אמן אמן' (במדבר ה כב) שם מפרש רש"י מחז"ל (סוטה פ"ה מ"ב) ואמרה האשה אמן אמן: אמן אם מאיש זה אמן אם מאיש אחר, והראה לו, כי בחומשו נפלה שגיאת דפוס ובמקום המילה אם מאיש אחר היה כתוב אשר כלומר, 'אמן אם מאיש זה אמן אם מאיש אשר', הרי לך החותמת שלך על מעשיך אמר הרה"ק ובזה רמז לו כי אין מעשיו מתוקנים והוא נכשל בעוון חמור, לא ארכו ימים מרובים עד שנתגלה ברבים קלונו והוא גורש מן העיר בבושת פנים, הסמיך הרה"ק לסיפור הנ"ל את הפסוק 'שלח ידו בשלומיו חילל בריתו' (תהילים נה כא) כלומר, שמשום שפגע בכבודו של האור החיים הק' בזה חילל בריתו ונתגלה קלונו ברבים^{viii}.

הרה"ק ר' משה מרדכי מלעלוב זי"ע נוהג היה לומר בשם הרה"ק מקוריץ שהתבטא 'אם רק הייתי זוכה לחון את פני ארץ הקודש, הרי שלא הייתי עוזב את קברו של האור החיים הק' ביממא ואת קבר רחל אמנו בלילה'.

על נכדו של הרה"ק מקאריץ מבעלי הדפוס המפורסם סאלוויטא הרה"ק ר' משה מסאלוויטא מסופר שאמר 'הנה קרב יום בו אצטרך ליתן דין וחשבון על מעשי והרי אין בידי מאומה, בזאת נחמתי שיהיה לי מזה טובה שהדפסתי אור החיים ואף שערה אחת מזקנו יש בכוחה להגן בעדי'.

***

הרה"ק ר' לייב שרה'ס זי"ע

בספר גבורות ארי תולדות חייו והליכותיו בקודש הובא דבר פלא: כמה חודשים טרם הסתלקותו לעלמא דקשוט, שח לתלמידיו במוצאי מנוחה מעשיות ושבחן של צדיקים ואמר בתוך דבריו, 'דעו, כי רבנו האור החיים הק' הייתה בו נשמת המקובל ר' משה קורדיוורו (הרמ"ק) שהייתה לו נשמת התנא ר' עקיבא'. באותה ההזדמנות אף הוסיף ואמר 'טרם כניסתי לעול תורה ומצוות נסעתי עם אמי לחזות בנועם ה' בצילו של המגיד הק' ממעזריטש ולקבל ממנו השפעה טובה, ונתן לי מתנה לרגל הבר מצווה שהייתה ביום יז' תמוז תק"ג את תוספת נשמתו של רבנו האור החיים הק' שהסתלק מהאי עלמא ב' ימים קודם לכן'.

אף גם זאת שח הרה"ק עם סגל תלמידיו ויאמר לאמר, 'כי אף שדרכו של רבנו שונה הייתה מזו של מרן הבעש"ט הק', אף על פי כן הגיע רבנו אף הוא לאותם המדריגות אותם השיג הבעש"ט הק' והיה ביכולתו לעשות אותות ומופתים כמותו'.

***

הרה"ק ר' משה חיים אפרים מסאדילקאב זי"ע

הנה ב'אור החיים' כתב על 'אמותה הפעם אחרי ראותי את פניך כי עודך חי' וכו', ואף שיש להשיב קצת על דבריו כי וכו', בודאי נתודע לו על פי רוח הקודש כל מאורעותיו של יוסף אך אין משיבין את הארי וכו'. (דגל מחנה אפרים ויגש)

***

הרה"ק ר' לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע

הנה כי הגלה ה' לנו אור נערב ואור החיים בפירושו על התורה אשר דבריו ערקבות לחיך ומתוקים מדבש, ואף שכבר איתבדרו בעלמא הנדפס בראשונה והיה בעודו בכפו יבלענה, ואדאזיל אזדבן רובם ככולם וכו', (מתוך הסכמתו לספר אור החיים דפוס זאלווקא)

ובהסכמתו לספר ראשון לציון מחידושי רבנו על נ"ך כתבו קודש: 'רבים שתו מבאר מים חיים שיצא מאותו צדיק, המאור הגדול, גאון הגאונים, הרקב המופלא חסידא קדישא, אשר מודעת זאת בכל הארץ את יקר תפארת גדולתו והדרת פשעת יקר תפארת אור תורתו ויראתו בספרו 'אור החיים' וכו'.

***

הרה"ק ר' זאב וואלף מזיטומיר זי"ע

בדרושי תורה לחג הפסח מוצאים אנו מרגינתא טבא אודות רבנו וזה לשונו שם: 'ומצאתי ראיה דומה לדברי בספר 'אור החיים' בקיצור דבריו וכו', ובמאמרינו הנ"ל יתכן לך להבין את דבריו המועטים המחזיקים מרובים'.

****

הרה"ק ר' דוד שלמה אייבישיץ זי"ע

ובספר 'ערבי נחל' זאת מצאנו: 'בקרבתם לפני ה' וימותו' (ויקרא טז א) עיין מה שכתב בזה רוח אפנו בספר אור החיים, ודבריו בלתי מושגים רק ברוח הקדוש, רק תחילת דבריו הם מובנים למעיין קצת ולכן אמרתי להסביר קצת ראש דבריו וכו'.

***

הרה"ק ר' יעקב יצחק מלובלין זי"ע

הרבי מלובלין זי"ע שנודע בכינויו בפי כל 'החווה' העיד על עצמו כזאת, שלא מצא בשום ספר דברים מופלאים כפי שמצא בג' ספרים אלו, ואלה שמותם: הזוהר הק', האור החיים הק', וספרו של הרה"ק ר' נחום מטשערנוביל זי"ע מאור עיניים.

***

הרה"ק ר' ישראל מקאזניץ זי"ע

הרה"ק מקאזניץ זי"ע בהסכמתו לספר 'חפץ ה' (מהדורת זאלווקא תקס"ו) מתאר את רבנו בהאי לישנא 'ספר חפץ ה' על כמה מסכתות, מכבוד קדושת הרב הגאון הקדוש איש אלוקי, מו' חיים בן עטר נבג"מ, אשר כבר יצא מוניטין שלו בעולם בחיבורו הקדוש ספר אור החיים על התורה,

ולדבר בשבת הספר הנ"ל דבר שפתיים אך למותר, מי כמונו מורה עוטה אורה, איש אלקים קדוש מאוד נורא'.

***

הרה"ק ר' משה מראדוביץ זי"ע

בספרו 'ויקח משה' לפרשת בשלח הובא: 'הצצתי וראיתי את גודל מעלת קדושת פנימית הספר הקדוש אור החיים על פסוק ה' ימלוך לעולם ועד אשר טמון בקרבו חכמת אמת וכו'.

***

הרה"ק ר' פינחס מדינאוויץ זי"ע

דבריו הק' עריבים לשומעיהם'.

***

הרה"ק ר' שלום תאומים זי"ע

בספרו 'אור תורה' מובא: 'כאשר ביאר לנו שמץ מינהו רבינו הגדול בעל אור החיים, אשר אמיתת אור התורה הופיעה עליו וכו', ואלו דבר יגוב במעט התבוננות בדברי קודשו וכו' וברוך ה' אשר האיר עיניו בתורת אמת הופיע עלינו בדברי קדשו'.

***

הרה"ק ר' יצחק מבענדר זי"ע

בספר בארות המים כתב הרה"ק כדברים אלו: 'בוודאי רמז האור החיים הק' בכל תיבה רזין סתימין וכו'.

***

הרה"ק ר' יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע

הרה"ק ר' יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע התבטא לומר: 'הדבר ברור לו כי רק מחמת קדושתו המופלגת של הספר אור החיים התירו להדפיסו יחד עם החומש'. וכתבי הקודש שלו (היכל הברכה פר' שמיני) הוא כותב: 'ועל ידי תיקונים אלו ותשובה ויעשה בתקונה כמדרגות משפט, כמו ששמע אור החיים הק' במתיבתא דרקייעא'. ובמקום אחר בחיבורו כתם אופיר על מגילת אסתר מצינו כתוב 'אדונינו הק' רבנו חיים בן עטר כתב ששמע במתיבתא דרקייעא שהפסוק הזה (אסתר ג ח) חציו אמר המן וחציו רוח הקודש'.

***

הרה"ק ר' ישראל מוויעלדניק זי"ע

כתב הרה"ק מוויעלדניק זי"ע בספרו (שער שובבי"ם פתיחת שמות דרשו א') על שורש נשמת רבנו ותלמידו החיד"א: 'שני אורות תרין משיחין משיח בו דוד ומשיח בן יוסף, בסוד חכם הכולל המתקן פגם של כל ישראל'.

***

הרה"ק ר' חיים דוד דוקטור מפיעטרכוב זי"ע

בספר קודש הילולים הובא מעשה נורא, הרה"ק ר' חיים דוד דוקטור מפיעטרכוב זי"ע - הד"ר בעראנד האריך ימים, בהיותו זקן מאוד ומוטל על ערשו קודם פטירתו, בא אליו לבקרו בחוליו הרה"ק התפארת שלמה מראדומסק זי"ע, ובינות לדברים אמר להרה"ק מפיעטרכוב לבל ירע לבבו על אשר חטא לאלוקים בראשית ימיו כי הימים הראשונים יפלו, נענה הרה"ק ואמר לא כן עמדי, בטוחני כי בזכות לימוד האור החיים הק' השגור על לשוני אוכל להביא אף את הימים הראשונים עימי ולהעלותם בתשובה שלימה לה'.

***

הרה"ק הישמח ישראל מאלכסנדר זי"ע

הרה"ק הישמח ישראל מאלכסנדר זי"ע ידוע היה בקשר עליון לרוחו של רבנו עד שאמר עליו סבא קדישא הרה"ק ר' יעקב אריה מראדז'ימין זי"ע להרה"ק ר' יחיאל אביו של הרה"ק מאלכסנדר, כי יש לבנו ניצוץ מנשמתו של רבנו האור החיים, על פי מסורת אחרת אמר הרה"ק מראדז'ימין 'נוסע עלי אברך המתחנן לזרע קודש והוא אינו יודע כלל כי יש לו את שורש נשמתו של האור החיים שאף לו לא היו ילדים, כשכוונתו על הרה"ק מאלכסנדר'. בעת שנסע הגאון ר' ישראל יהושע מקוטנא זצ"ל לארץ הקודש בשנת תרמ"ו מסר בידו הרה"ק סכום כסף רב על מנת שיקים מצבה של כבוד על גבי קברו, בסוף הספר ישמח ישראל צורף ספר אשר שמו יקבנו מאורן של ישראל מליקוטי תורתו של הרה"ק, הטעם שנקבע שם זה אמרו, לקשר בין נשמתו של הרה"ק שהיה קרוי בשם ישראל לנפש רבנו האור החיים אליו היה מקושר כל ימיו. דבר פלא מסופר, כי המנהג בחו"ל שבעת הקבורה נותנים ביד הנפטר שקית חול מעפר ארץ ישראל לאמר כי לעתיד יחיה ויבוא לארץ הקודש, בעת הלווית הרה"ק הופיע לפתע יהודי כשהוא מבקש לפנות לו את הדרך, שקית זו שבידי עפר מקברו של האור החיים הוא כך אמר, כך שזכה הרה"ק להיטמן יחד עם עפר ממקום קבורתו של רבנו אליו היה מקושר בלב ונפש, אחר הלוויה חיפשו המלווים את האיש ולא מצאהו ויהי לפלא.

***

גזע קודש – רוז'ין

על מלך ישראל מרוז'ין זי"ע, ובניו אחריו שחו נפלאות שהפליגו בקדושת ספר אור החיים ומחברו רבנו זי"ע, סיפר נכדו הרה"ק האמרי חיים מויז'ניץ זי"ע בזימנא חדא, מצא פעם הרה"ק ר' ישראל מרוז'ין זי"ע את חתנו הרה"ק ר' דוד הלפרין זצ"ל פרק זמן קצר לאחר נישואיו כשהוא אומר זוהר הק'. שאלו הרה"ק האומר אתה זוהר הק'. השיב ר' דוד ביראה אכן, כי שמעתי אומרים כי לימוד הזוהר הק' מסוגל לזיכוכ הנשמה. שאלו הרה"ק, והרי כשהאדם חוטא נשמתו מסתלקת ממנו ואם כן מה יש לו כלל לזכך. אם כן מה היא העצה שאלו ר' דוד. למד אור החיים הק' שיש בסגולתו לזכך את הנפש והרוח גם כן וממילא תחזור גם הנשמה השיבו רבינו מרוז'ין.

בהזדמנות אחרת הוסיף ואמר הרה"ק מרוז'ין 'עצם הלימוד בספר הקדוש הזה, אף ללא הבנה מזככת את הנשמה'. הגה"ק המקובל ר' מאיר אבוחצירא זי"ע פירש טעמו של דבר מדוע אכן זכה רבנו שספרו מקביל לקדושת הזוהר הק' שדי אך לפרש בשיפתווא לטהר בזה מחשבות הלב, שכן רבנו כתב את פירושו בעודו נרדף ונפסד וכפי שכותב בריש ספרו 'הקיפני שאור בעיסתי וכו' במצרים, נרדף דלקני בתפיסה במסירה ובעלילה ונגידה, בידי שר צר אכזרי, וכשזה נופל זה קם אין מבטח לרגע מחיי להרגיע, ואני בתוך עמקי ים הצרות, תפיסות על עסקי ממון ועל עסקי נפשות, את נפשי הצלתי, וכיושב בעולם חדש ישבתי, ולמות מתוך תורה חשבתי, ואל אור החיים

נתתי עיני ולבי ושכלי וכו'. ור' שמעון בר יוחאי אף הוא כתב את סתרי תורתו בעודו נחבא במערה מיד המציק ולכן בדיו הוא שיהא דין אחד להם שיש בכח שניהם להשפיע טהרה לנפש בדיבור בלחודייהו'.

כמו כן יש במסורה שאמר הרה"ק כי 'ספר אור החיים הק' הוא הספר הראשון מתורת החסידות שיש על כל העולה בסולמה של חסידות לדעת'.

גם על בנו הרה"ק ר' אברהם יעקב מסאדיגורא זי"ע שמעתי אומרים היה מספר הרה"ק ר' מוטל'ה סלונים מער זי"ע עת היה פוסק מלימודו לתת למוחו הפוגה מיגיעתו בתורה הק' ומשוחח ממעשיהם של צדיקים, שהרה"ק ר' משה צבי מסאוורין זי"ע יגע במוחו להביא בו יראת ה' וזה השפיע גם על לבבו, הרה"ק ר' חיים מטשערנוביץ בעל הבאר מים חיים זי"ע יגע בלבו יראת ה' שהשפיעה אף על מוחו, ואילו רבנו האור החיים הק' היו מוחו וליבו שניהם שווים במידה שקולה של אהבת ויראת ה'.

על בן נוסף של הרה"ק מרוז"ן הרה"ק ר' דוד משה מטשורקוב זי"ע סיפר הרה"ק ר' אברהם יהושע העשיל מקאפישניץ זי"ע, כי הייתה דרכו ללמוד מידי שבת קודם עריכת השולחן את כל האור החיים על הסדרה של אותה סדרה, החסידים היו מחשבים את זמן כניסתו לעריכת השולחן על פי אריכות פירוש האור החיים באותה שבוע. הדברים תואמים למה שאמר פעם הרה"ק, 'מעט ששמעתי מאבי הרה"ק מרוז"ן כי הלימוד בספר אור החיים מסוגל לטהרת הנשמה דוגמת הלימוד בזוהר הק', לא עבר עלי שבוע שלא סיימתי ללמוד את פירושו על הפרשה'. אף הוא אמר 'כי מכיון והשבת היא יומא דנשמתי (זוה"ק ח"ב רה.), ומאידך, הלימוד באור החיים מסוגל לנשמה כדברי הרה"ק מרוז"ן, לכן הזמן המסוגל ביותר ללימוד אור החיים הוא דייקא בשבת קודש'.

אחיהם הרה"ק ר' מנחם נחום משטעפנשט זי"ע אמר 'ידוע מה שאמר הרה"ק מרוז"ן שלימוד האור החיים הרי הוא דוגמת הזוהר הק' שמסוגל לנשמה, ואני אומר כי בדורנו אנו, מסוגל לימוד האור החיים יותר מאשר הזוה"ק, לפי שלימוד הזוהר מסוגל לנשמה וחלק זה נמצא רק אצל אנשי סגולה, אבל הלימוד בספר אור החיים מסוגל לרוח והוא נמצא גם היום אצל כל ישראל'.

הרה"ק ר' מרדכי שרגא מהוסיטין זי"ע נהג לומר 'הבעל שם טוב הק' היה עמוד העבודה בדורו, ורעהו האור החיים היה עמוד התורה כפי שנוכח לראות כל הבא לראות בספריו הקדושים'. אף דרכו הייתה להגות מידי שבוע בספר אור החיים הק', פעם פירש טעמו לזה ואמר 'אינו דומה לימודי של שנה שעברה בספר לזו של השנה, שכן בכל שנה מוצא אני פירוש חדש בספר'. בסוד שיח חסידים יש כי בשנתו האחרונה בהאי עלמא בא לפניו יהודי כשמשאלתו בפיו לקבל הסכמה על פירוש לספר האור החיים שערך, נענה הרה"ק ואמר, 'חיבור על האור החיים איככה, והרי אף פירושה של מילה אחת אין איש יודע'.

***

גזע קודש - טשערנוביל

היה אומר הרה"ק ר' יצחק מסקווירא זי"ע 'נשגבה זאת מבינתי כיצד אפשר לחוש כלל את אור החיים האמיתי ללא לימוד ממקודם של ספר אור החיים'. עוד אמר שמעתי מחותני הרה"ק ר' ישראל מרוז"ן זי"ע שאמר, 'כי בעת שכתב האור החיים הק' את פירושו בפרשת אחרי במאמר 'השכל ומושכל' מסר את נפשו עשרה פעמים'. אהבתו וחיבתו של נכדו הרה"ק ר' יעקב יוסף מסקווירא זי"ע לספר אור החיים הייתה מן המפורסמות, תמידים כסדרם היה מרבה לזרז את תלמידיו ושומעי לקחו הרבים להגות באמרי שפר בספר אור החיים, והיה נוהג לומר עת 'כבר

בעודי בן שמונה שנים בלבד הייתי נוהג להגות שעות מרובות בספר אור החיים הק' ולסיימה מידי שבת בשבתו, אכן כשלמדתי את חומש ויקרא לא הייתה הבנתי מושלמת דיו, אך גם על קטעים אלו לא ויתרתי ולמדתי אותם בשקיקה אמר. עוד היה נוהג לומר, 'מיום עומדי על דעתי עד היום הזה, נוהג אני ללמוד בספר אור החיים, וכל זמן שממשמשים בה מוצאים בה טעם אחר' ix (ע"פ עירובין נד.). אף הוא אמר 'כל היהדות כולה טמונה וגנוזה בתיבה אחת שבספר הק' הזה'. בספר אודותיו לדעה צדיק מה פעל 'בקדושה של מעלה' מסופר, כי פעם פתח את ספר אור החיים בתחילתו בריש בראשית, שם כותב רבנו כדברים האלה 'נפתחו השמים, ואראה מראות אלהים בורא קצות הארץ ואתבונן במה שהורשיתי להתבונן בפתח דברי קדוש', נענה ואמר לסובבים הודו 'הרואים אתם מה העד העיד בו רבנו בעצמו, הלא הוא מעיד בכתובים כי הוא זכה למה שזכה זה יחזקאל בן בוזי בנבואתו הכתובה אף היא באותו מטבע לשון'.

***

כל מי שבא בצילו של הרה"ק ר' יוחנן מראחמסטריווקא זי"ע לא יכול היה שלא לראות את חיבת הקודש שרחש לספר אור החיים הק', מיד במוצאי מנוחה היה מנהגו להתחיל להגות בדברי האור החיים של השבוע הבא כשהוא ממשיך להשלים ללמוד במשך כל ששת ימי המעשה את המשך הפירוש עד סוף הפרשה, מעשה היה ולא היה לו די זמן לסיים את לימודו עקב אריכות הפירוש באותה שבוע ועברה השבת, הלך אל ביתו ונסתגר בחדרו למשך כשעתיים ורק כשסיים את לימודו חזר לבית המדרש לחסידים שציפו לו שיבדיל על הכוס.

***

גזע קודש - צאנז

העתקה ממה שנשאל הרה"ק הדברי חיים מצאנז זי"ע (שו"ת יו"ד ח"ב סימן קה) ומה שהשיב תשובתו בצידו והא לך כתבו כלשונו:

שאלה: מלמד אחד פגע בכבוד האור החיים ז"ל ואמר שלא עשה ספרו ברוח הקודש.

תשובה: קבלתי מכתבם והנה לא ידעתי מה ספק לכם שרוח הקודש שורה גם עתה על הראוי לו אף על פי שבטלה הנבואה מן הנביאים הלא בפירוש איתא בבבא בתרא פ"ק (יב.) וז"ל הש"ס 'אמר ר' אבדימי דמן חיפה, מיום שחרב בית המקדש ניטלה נבואה מן הנביאים וניתנה לחכמים, אטו חכם לאו נביא הוא, הכי קאמר אף על פי שניטלה מן הנביאים, מן החכמים לא ניטלה, אמר אמימר, וחכם עדיף מנביא שנאמר ונביא לבב חכמה מי נתלה במי הוי אומר קטן נתלה בגדול, אמר אביי, תדע, דאמר גברא רבה מלתא ומתאמרא משמיה דגברא רבה אחרינא כוותיה, אמר רבא, ומאי קושיא ודלמא תרווייהו בני חד מזלא נינהו, אלא אמר רבא, תדע, דאמר גברא רבה מלתא ומתאמרא משמיה דר' עקיבא בר יוסף כוותיה, אמר רב אשי ומאי קושיא, דלמא להא מלתא בר מזליה הוא, אלא אמר רב אשי, תדע, דאמר גברא רבה מלתא ומתאמרא הלכה למשה מסיני כוותיה, ודלמא כסומא בארובה ולא טעמא יתיב עכ"ל. הרי, דגם אחר החורבן רוח נבואה שורה על הראויים לכך, היינו, רוח הקודש דחכמה. דנבואה לחוד ורוח הקודש דחכמה לחוד כמבואר במורה בח"ב [פרק ל"ח] שנא, 'ולכן בעל אור החיים נשמתו בגנזי מרומים בודאי חיבר ספרו ברוח הקודש' אך לא הוא לבדו רק כל מחבר אפילו בדורנו אם הוא ראוי לכך חיבר ספרו ברוח הקודש היינו שהסכים בחכמתו לאמתו של תורה כמו שאמרו בש"ס על ר' אביתר וכן כתב התומים לדינא (בקיצור ת"כ סי' קכ"ג וקכ"ד) שאין לומר קים לי נגד השולחן ערוך משום שכתבו דבריהם ברוח הקודש עיי"ש, 'ולכן המלמד המכחיש רוח קדשו של אור החיים הוא אפיקורס שאינו מאמין בגדולי הדור שהעידו עליו שהיה ראוי לרוח הקודש והמלמד הזה כפר בעיקר רוח הקודש וליעג על דברי הש"ס בבא בתרא הנ"ל ויפה עשיתם

שלא עזבתם את בניכם בידו ויִישַׁר כּוּחֶכֶם בְּזֶה, אֵךְ שֶׁכֶּר מַלְמֻדוֹת לֹא אוֹכֵל לִפְסוֹק שֶׁלֹּא בִּפְנֵי בַעַל דִּין בְּלֹא רֵאוּת מַעֲשֵׂי הִנְהַגְתּוֹ כִּי אוֹלֵי מִשְׁגָּה הוּא בְּזֶה וּבְזֶה תּוֹכְלוּ לִסְמוֹךְ עַל מוֹרֵה שֵׁשׁ בַּקְהִילַתְכֶם שָׁנָה וְהִיָּה שְׁלוֹם.

***

גזע קודש – סלונים

שילשלותא דדהבא סלוניםמא מגבוה חוצבה, אחר שנגנז אור שבעת הימים הבעש"ט הק' ונטלה השכינה מקלה ותרמילה מעזריטש'ה שם נאספו אנשי אמונה בצילו של המגיד הקדוש, בקעה כבר כשחר אורה של חסידות סלונים, משם ממעזריטש בארה שתו התלמידים בצמא ממימיו הזכים של הרה"ק ר' שלמה מקארלין זי"ע הי"ד, את מקומו של הרה"ק ר' שלמה מילא אחריו הרה"ק ר' מרדכי מלעכוויטש זי"ע מעצב דרכה המיוחדת, עליו מסופר כי פעם עת הגה ולמד בפירוש אור החיים על 'בחדש השלישי' (שמות יט א) אמר, 'כי הדפים בספר בוערים באש לפידות ממש'. אחר הסתלקותו עברה שרביט ההנהגה לידי הרה"ק ר' משה מקוברין זי"ע שהתבטא אף הוא בגדולות על האור החיים הק' באומרו 'כח רב הכניס האור החיים בספרו, עד שכל הלומד בו יכול להתפעל בעת לימודו כאילו שומע הוא את הדברים ממש מהאור החיים גופו', אף בספר אמרות משה ליקוט מדברי תורתו מובא שאמר 'הלואי וזכינו שהיו נשמותינו זכות וטהורות כגופו של האור החיים הק'. מסופר, כי פעם עת הגה בפירושו של רבנו על הפסוק 'והיו הדברים האלה' (דברים ו ו) לא יכל לכלוא את התלהבותו ותפס את ראשו בשתי ידיו וקרא 'עד היכן יכול ילוד אשה להשיג ולבוא באהבת ה' כפי שניתן לראות מהאי פירושא'. הרה"ח ר' משה שלמה וייס זצ"ל סיפר, שהרה"ק מלעכוויטש והרה"ק מקוברין היה מנהגם לעורר את קהלא קדישא דילהון, להגות בימי ירחא דאלול באור החיים הק' על פרשת בראשית ופרשת יתרו המדבר מעיקרי האמונה, והוסיף וסיפר שהיו נוהגים ללמוד שאף למטה בקודש - בסלונים היו נוהגים ללמוד את האור החיים הנ"ל כולל הקדמתו לתורה גם בימי הסליחות. אף בדורנו אנו האחרון אודות הרה"ק הברכת אברהם זי"ע סיפר חתנו הרה"ק הנתיבות שלום זי"ע עדות נאמנה באומרו 'כששהיתי סמוך ונראה לחותני, ראיתיו שהיה לומד בעיון בספר אור החיים הק' בליל שישי עד אחר חצות ליל'. אכן בכתבי הקודש של הרה"ק (ברכת אברהם ח"ב עמ' שי"ח) כתוב לאמר שהורה למבקש עצה לבוא במסילה העולה בית אל: 'בכדי לטהר את הנשמה תלמד אור החיים שצדיקו של עולם מרוזין זיע"א אמר שאור התורה שבזהר ישנו גם באור החיים ומטהר הנשמה אבל יותר קל להבין קצת ובמילא זה נכנס יותר אל לב ומוח'. כן דרש פעם ואמר 'יש בנמצא בספר אור החיים הק' הכל, שהוא כלול מגמ' וממדרשי חז"ל וזהר הק' וכל ספרי האמת'. חתנו כבנו הרה"ק הנתיבות שלום זי"ע היה זורק בהם מרה בתלמידים לחנכם להגות בספר אור החיים כשהוא מפטיר ואומר 'הלימוד באור החיים ענין גדול הוא בין כשהלימוד הוא ביחידות ובין כשהוא נלמד בצוותא בחבורה'.

***

גזע קודש - קרלין

הרה"ק ר' יוחנן מקארלין זי"ע היה אומר 'מה שתרצו יש בו בחיבור הקדוש הזה הן לומדות והן חסידות, כך שכל אחד יכול למצוא בו את מבוקשו', כל ההוגה בו מובטח לי שמתרומם לגבוה כל חד כפי שיעורי דליבא, בהזדמנות נוספת הוסיף ואמר 'הלימוד באור החיים מסוגל להחזיר בנשמות ישראל אמונה באל אחד'.

הרה"ק ר' אברהם אלימלך מקארלין זי"ע הי"ד היה מחנך את חסידיו שיקבעו את לימודם באור החיים באומרו 'כי הספר אור החיים נותן נועם ופנים אחרות לקדושת השבת', פעם בעת שערך

את שולחנו לפני ה' שאל את חסידיו האם אינכם מרגישים זה'. אף פעם כשבאו והזכירו לפניו את מועקותיהם של ישראל אמר 'ללמוד אור החיים היא הסגולה הטובה ביותר למחלות דורינו'.

***

גזע קודש - גור

הרה"ק מקאצק זי"ע התנבא לאמר, 'בעת שכתב האור החיים הק' את פירושו על התורה בפרשת 'בחדש השלישי' אזי נתזו גיצי אש של ממש מקולמוסו מרוב קדושה שליטה סביבו (יגדיל תורה שם). נינו הרה"ק הלב שמחה זי"ע היה דבוק ביותר בספר אור החיים ומשתעשע בדבריו רבות, בספרו הקדוש לב שמחה זרועים באורכה ורוחבה מתורתו של האור החיים הק', המשרתים בקודש היו מספרים, כי פעמים רבות זכו לראותו כשחומש קטן בידו והוא גורס ללא הרף את פירוש האור החיים שכאמור היה שגור על לשונו. בספר לבם של ישראל מתולדותיו והליכותיו מסופר, כי כשנסתלק הגאון ר' דוד שפרבר זצ"ל רבה של בראשוב לבית עולמו, נראו בינות למלוים הרבים אותו למנוחת עולמים גם הרה"ק הלב שמחה ורבה של קוממיות הגאון רבי בנימין מנדלזון זצ"ל, באותו העת סיפר ר' בנימין להרה"ק, כי בעוד הגאון המנוח היה מספר שנים לאחר נישואיו ולא זכה להיפקד בזרע של קיימא, הלך אצל חכמים שיעתירו בעדו למען יזכה לזרעא חיא וקיימא, ובהגיעו להרה"ק האמרי יוסף מספינקא זי"ע פקד עליו ללמוד קטע בספר אור החיים כסגולה לדבר, ואכן לתקופת השנה נושע הרב מבראשוב בזש"ק, כל חייו המשיך ר' בנימין ואמר, נצטער אותו צדיק בצער רב ששכח את הקטע אותו אמר לו האמרי יוסף ללמוד, באומרו, כי אילולי היה זוכר את הקטע הנ"ל, היה הוא מייעץ למצפים לזש"ק ללמוד זאת ולהחיש להם ישועה. נענה הלב שמחה ואמר, הלא כל הספר אור החיים כולו מסוגל לזרע של קיימא, יען כי כל איש משקיע את כוחו בילדיו אחריו ורבנו האור החיים מתוך שלא זכה לזרע של קיימא הניח כל כח התולדה שלו בזה הספר^x.

אף על אחיו הרה"ק הפני מנחם זי"ע כותב נכדו הגה"ח ר' מיכאל אריה ראנד שליט"א (בראשית קובץ מכתבי סבו על האור החיים הק'), בדברים אלה: 'כידוע הלך החבל אצל הדלי והייתה דרכו של הפני מנחם כדרכו של אביו הרה"ק האמרי אמת זי"ע לכתוב בשולי גליונות ספריו הקדושים חידושים הערות והארות לרוב בהיות שקנה לו את העט לחבר, בינות לאלפי רשימותיו יש קטעים שלמים מן הספר אור החיים אותם העתיק לעצמו לעת מצוא להתעורר בעבודת ה' מלשונו המעורר, ואנן יש לנו ללכת בדרכיו וללמוד ממעשי הצדיקים'.

בלשון חסידים מסופר, כי החסיד ר' משה שלמה וויס המכונה ר' משה גבאי – בטלן ז"ל ממקורביו של הרה"ק הבית ישראל זי"ע העיד לאמר מתוך שידע את כל ספר אור החיים בבקאות נפלאה, כי אין לך אמרת קודש זו או אחרת מבית היוצר של תורת החסידות שאין לה רמז בספר אור החיים הק'.

***

גזע קודש - בעלזא

ראש בני ישראל הרה"ק ר' יהושע'לה מבעלזא זי"ע אמר בהזדמנות מה 'בימים עברו יכל כל אדם להשלים עצמו על ידי לימוד בספר הזוהר הק', כשנמטעו הדורות הדרך לזה הייתה על ידי לימוד בספר המוסר חובות הלבבות, כשהתאחרו הזמנים על ידי הלימוד וההתבוננות בספר ראשית חכמה, כהיום הדרך להשלים את עצמו הוא רק על ידי לימוד בספר אור החיים'.

בא לפני רבי אהרן קדוש ה' מבעלזא זי"ע יהודי כשהוא מבקש לדעה את הדרך ילך בה, זה שנים שציפיתי זרע של קיימא אמר, והבטחתי בציון המצוינת של רבנו האור החיים כי אם תענה בקשתי אקרא לנער חיים על שמו, בעזרת ה' שלא עזבוני נתמלאה משאלתי וזכיתי לחבוק בן זכר, לפני תקופה הסתלק זקני לעולם שכולו טוב, ומה מאוד רצינו לקרוא לנער בשני השמות יחדיו גם על שם הסב, יורנו רבנו האם כשר הדבר לעשותו. הזדעק הרה"ק ואמר 'האור החיים הק' היה מלאך ממש, ואין נותנים שם משותף אחר מלאך ואחרי בן אנוש'.

כן מסופר, שמאז הגיעו לדור בארץ הקודש אחר שרעשה הארץ בימי מלחמת העולם השניה, פסק מלומר תחנון ביום ההילולא של רבנו כשהוא מפטיר ואומר הרי הוא ז"ל מרא דארעא קדישא'.

גזע קודש - ויז'ניץ

בספר 'קדוש ישראל' ספר תולדותיו של הרה"ק האהבת ישראל מויז'ניץ זי"ע מסופר, כי קפידא הייתה לו להרה"ק ללמוד מידי שבת בשבתו את פירושו של האור החיים כולו למרישא ועד גמירא, כשהזמן לא היה בידו מחמת צרכי הציבור המרובים ששרגו על כתפו, היה משלים את לימודו במשך השבוע שלאחר מכן, כך, שמדי שנה בשנה בחג שמחת תורה יצא שהיה מסיים את הספר הק' כולו על הסדר, אף בצידי גליונות הספר נהג לרשום מראי מקומות וציונים יקרים ממה שעלה בדעתו.

הרה"ק האמרי חיים זי"ע היה נוהג שלא ליפול על אפיו ביום ההילולא של רבנו ט"ו תמוז כשהוא מפליג בקדושתו של רבנו שכדאי לסמוך עליו שלא ליפול על פניו ביכולו לפטור את העולם.

***

גזע קודש - לעלוב

לימוד האור החיים מזכך את המוח להיותו נקי מכל חטא והרהור רע, ועל ידו יכול כל אדם ללמוד תורה בנקיות המח' (הרה"ק ר' משה מרדכי מלעלוב זי"ע)

***

גזע קודש - ספינקא

הרה"ק ר' שמואל צבי מספינקא ארה"ב^{xi} זי"ע הידוע בכינויו רבי הערשאל'ע ספינקער אמר פעם בשולחנו בסעודתא דחקל תפוחין קדישין 'שמעתי אומרים בשם הבעש"ט שמי שילמד אור החיים בקביעות בהאי עלמא יזכה לראותו בשלימות'.

***

הרה"ק ר' ירחמיאל משה מקאזניץ זי"ע היה נוהג במסגרת לימודיו היומיים ללמוד דבר יום ביומו אור החיים, כמוהו גם מצינו בשאר צדיקי עולם, על הרה"ק ר' יואלי'ש מסאטמאר זי"ע מספרים, כי אחר תפילת השחר כשהוא עודו מעוטר בתפילין דר"ת על ראשו היה לומד אור החיים על הפרשה בעוז תעצומות. הגה"ק המקובל רבי ישראל אבוחצירא זי"ע ה'בבא סאלי' היה לומד מידי יום אור החיים, בזקנותו כשקשתה עליו הראיה היה מבקש מנאמניו שיקראו לפניו מתוך הספר כך שלא עבר שבוע אף בימי זקנותו שלא היה הוא מסיים ללמוד את הספר.

הגה"ק ר' מאיר אריק זצ"ל מטארנא העיד על עצמו 'בפעם הראשונה בה התמדתי בלימודי בספר אור החיים, חשתי והנה נהפכתי לאיש אחר'.

המשגיח דמיר הגאון ר' חיים שמואלביץ זצ"ל מכנה היה לרבנו בכינוי 'מיינ רבי', בחודש אלול כמו בהרבה עיתות רצון היה נוהג לבוא אל קברו הקדוש של רבנו, פעם בחודש אלול התמהמה מלבוא לביתו ומספר אנשים כבר המתינו לו, פתח ר"ח בהתנצלות ואמר, סליחה הייתי אצל הרבי לבקש עבור ישראל שנה טובה ומבורכת' (שמעתי מתלמידו הרה"ח ר' ראובן ברגר ז"ל).

גאון ישראל מטעפליק זצ"ל מספרים היה רגיל למסור שיעור בבית הכנסת בספר אור החיים, בחפצו להראות קבל עם את אהדתו לספר הק'. וכן היה מנהגו בעת שהיו באים ומזכירים לפניו אי מי שהיה זקוק לישועה, היה מטפס ועולה אל ציונו של רבנו ושופך שם את ליבו. פעם בעת שעלה להשתטח עלי ציונו של רבנו ביוםא דהילולא דיליה השתטח בפישוט ידיים ורגלים על גבי מצבת האבן כשהוא מחנן למען ידבר ה' טוב על ישראל, כשקם מן הציון פנה אל מלווהו הר"ר חיים אורי ליפשיץ ז"ל ואמר, חיים אורי, 'לו רק ידעת מי טמון כאן וגדולתו עד היכן היא הרי שהיית גם אתה בוכה כמוני'.

הרה"ק ר' יוסף מפאפא זי"ע היה אומר 'הלימוד בספר אור החיים מביא יראה טהורה לכל העוסקים בה והרי סוף דבר הכל נשמע את אלוהים ירא ואת מצוותיו שמור כי זה כל האדם' (קהלת יב יג).

***

זכותו הגדולה תגן עלינו !

i ועיין עוד מה שהבאנו לקמן שאמר הגה"צ ר' משה מייזנר בשם מרן הבעש"ט, היו שהוסיפו ומנו עוד את ספרי הקודש של הגה"ק ר' יהונתן אייבשיץ זי"ע – 'עירות דבש', ואת ספריו העמוקים של הגה"ק המקובל ר' שמשון מאוסטריפולי זי"ע הי"ד, הקרובים אף הם לרעיונות לרוב המצויים בספרי חסידות.
ii דוגמת הגאון ר' מאיר דן פלאצקי זצ"ל בעל 'כלי חמדה', שכתב מאמר ארוך ומנומק בדגלינו (בשנת תרפ"ו) בה הוא סותר קביעה זו מכל וכל עיי"ש.

iii באותה שנה, חג הבעש"ט שם באיסטנבול את חג הפסח כמסופר, ועל פסחו של הבעש"ט באנו לספר ואולי לכך התכוון הרה"ק מקאמרנא באומרו על נוראות ונפלאות שעשה הבעש"ט בעיר סטמבול. בערב פסח הלכה אדל לחוף הים לכבס את הלבנים של אביה לכבוד יום טוב כשדמעותיה על לחיה - הנה ערב פסח ואין להם דבר לצרכי החג. בעוד היא מהרהרת עגנה בחוף הים אניה ממנה ירד גם יהודי אחד, ראה היהודי את אדל בוכיה וכיהודי ניגש ושאלה לפשר הדמעות בערבה של חג, ספרה לו אדל כי אביה הוא איש צדיק והוא יושב בבית המדרש ואינו יודע מה לעשות היכן יסב לאכול את סדר הליל. אמר לה היהודי, חנני ה' בעושר רב ולכבוד יהיה לי שתהיו סמוכים על שולחני בליל הסדר, לך ואמרי לאביך כי אתם תהיו לי לאורחים בשולחנו של חג ועוד תאמרי לו הוסיף ואמר, שיבוא כבר כעת אל ביתי לטעום דבר מה בטרם יבוא חצות היום ולא יוכל לאכול משום שאין אוכלים אחר זמן זה דבר קבע. מיהרה אדל בשמחה אל אביה כשהיא מוסרת לו את הזמנתו של היהודי, נענה לה הבעש"ט ובא אל ביתו. בבואו, סירב הבעש"ט לאכול מאחר וכבר עבר זמן אכילת חמץ ואין אוכלים מצה בערב פסח, וכדי להשקיט רעבונו הרבה בשתיית יין, לאחר השתייה הלך לחדרו לנח מעט ונתארכה לו הזמן. המארח הלך לבית הכנסת אך הבעש"ט עדיין ישן מסוגר בחדרו. חזר המארח והנה הבעש"ט ישן עדיין. ביקש המארח שיעירו את הבעש"ט למען יוכלו לגשת להכנת הסדר, אולם אדל לא העיזה לעשות זאת. עשה זאת, איפוא, המארח בעצמו, משנכנס לחדר, ראה והנה פני הבעש"ט כלהבות אש ועינו דומעת בדמעה בלתי פוסק. נבהל המארח וברח מן החדר. לאחר זמן התעורר הבעש"ט בעצמו. התפלל מעריב בהתלהבות ובקדושה וניגש לערוך את הסדר בהתרגשות ובדיקות. משהגיע בהלל לתיבות לעושה נפלאות גדולות, החל לומר את הפסוק בשאגות נוראות שהתמיהו את המארח שלא היה רגיל להנהגה כזו. לשאלת המארח לפשר השאגות הנוראות, הסביר הבעש"ט שעמדה להגזר בבית הקיסר גזירה נוראה על יהודי העיר ועל כן התפלל לבטלה ועלה הדבר בידו. אכן, בבואו לבית הכנסת בבקרו של יום, מיהרו כולם לספר אודות גזירה נוראה שניצלו ממנה יושבי המקום בדרך נס. בחסידות ברסלב יש במסורה את אותו ניגון אותו שר הבעש"ט בדיקותו הגדולה בתיבות לעושה נפלאות גדולות לבדו, והוא מושר בפיהם בשולחן הסדר בליל התקדש חג.

iv לא נחיתא לעסוק במה שעסקו ראשונים שכשנעיינ בלוח קביעת השנה של אותה שנה חל ט"ו תמוז יום פטירתו של רבנו ביום א' ואיך ישתלבו שני הדברים להיותם לאחדים בדינו.

v אמרי פינחס

vi עיין מה שנכתוב בזה לקמן מספר בית אהרן.

vii ובסיגנון זה התנבאו נביאים רבים ונביאים אחד לאחד בהמשך היריעה.

---

viii ובספר הק' בית אהרן להרה"ק ר' אהרן (השני) מקרלין זי"ע (כב' תמוז) הובא על מאמרו זה של רבנו 'לפיכך גם הצדיק השלם בעל אור החיים אמר ששמו (של המשיח הוא) חיים, הכל כמו שאמרנו (לפי) שתיקן עצמו בשלימות וכו'. היינו, שהוא מפרש שם שכל צדיק שהשלים מדריגתו ראוי להיות משיח ועל כן רבנו שתיקן את עצמו בשלימות היה ראוי להיות משיח וזה שכתב ששמו של המשיח הוא חיים.

ix ע"ע מה שאמר הרה"ק ר' מרדכי שרגא מהוסיאטין זי"ע בדומה לו, הובאו דבריו לעיל.

x ראה לעיל שכן אמר הרה"ק ר' פינחס מקוריץ זי"ע.

xi הרה"ק ר' שמואל צבי הורוויץ זי"ע נולד בט' לחודש ניסן תרפ"א לאביו הרה"ק ר' אברהם אביש מקארלי זי"ע הי"ד נצר קודש להרה"ק ר' נפתלי מרופשיץ זי"ע והרה"ק המגיד מקאזניץ זי"ע והרה"ק הנועם אלימלך זי"ע, התחנך על ברכי סביו הגדול האמרי יוסף מספינקא ובנו בעל החקל יצחק, בימי מלחמת העולם השנייה נס אל ארה"ב שם הגיע בניסים גלויים, בית מדרשו היווה לתל תלפיות כשרבים נאותו לאורו ונהנים ממנו עצה ותושיה. נלב"ע כ"ז מנחם אב תשנ"ז.